

je katero zemljišče prosto služnosti. Ampak prepustiti je dotičniku, naj dokaže sodnim potem, da je res lastnik zadevnega ozemlja, ter tudi, da v to njegovo pravico ne zasekavajo nikake služnosti. V tem smislu govore tudi dosedanje razsodbe upravnega sodišča.*)

Mogoče je, da izteče razsodba rednega sodnika ugodno za tožnika. V tem slučaju mora pač občina, kar je potrebno, ukreniti, da se razvoji ozemlje, katero zavzema cesta, na podlogi dotičnih zakonitih določil (§ 365. obč. drž. zak., dvorni dekret z dne 2. maja 1818, št. 2173., zbirka političnih zakonov zv. 46., št. 42. in § 26. zakona z dne 5. marcija 1873, dež. zak. št. 8.)

Rr.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

Poškodbe v ožjem pomenu.

Pri poškodbah v ožjem pomenu ima sodni zdravnik nalog, da določi orodje, s katerim je bila poškodba storjena, in da vrhu tega poškodbo označi po smislu kazenskega zakona, oziroma kazenskega postopnika.

A. Določitev orodja, s katerim je bila poškodba storjena.

Z ozirom na kakovost orodja razločujemo poškodbe proizvodene:

- I.) s topim ali toporobatim orodjem,
- II.) z rezalnim orodjem (ureznine¹⁾ in mahnine²⁾,
- III.) z bodečim orodjem (ubodline³⁾ in
- IV.) s strelnim orodjem (streline⁴⁾.

*) Budwinski: Erkenntnisse des k. k. Verwaltungsgerichtshofes, Nr. 20, 2506, 2047.

¹⁾ *Schnittwunde*.

²⁾ *Hieb- und Schlagwunde*.

³⁾ *Stichwunde*.

⁴⁾ *Schusswunde*.

Topo ali toporobato orodje pride največkrat v poštev. Poškodbe, katere tako orodje provzroči, so: *a)* kožne odrtine (oguline)¹⁾, *b)* krvne podplutbe²⁾, *c)* zmečkanine³⁾, *d)* pretresenje osrednjega živčevja⁴⁾, *e)* raztrganje in premestitev drobja, *f)* ločitev kostne sklopine⁵⁾ in premestitev lege kosti, *g)* razdrobljenje in odločenje celih udov.

a) Kožne odrtine, odrape ali oguline nastanejo, ako topo ali toporobato orodje dotikalno⁶⁾ vpliva na kožo; pri tem se pokožica⁷⁾ odere in tako spodaj ležeča usnjasta koža⁸⁾ razgali.

Le-te odrtine nimajo skoraj nikakega pomena v kirurgiji, tem večje važnosti so pa v sodno-zdravniškem oziru, ker ravno pokažejo mesto, na katero je vplivala sila. Dostikrat se nahajajo nad krvnimi podplutbami ali težko poškodbo, dostikrat tudi na krajih ali robovih ran, prizadetih s topim ali toporobatim orodjem.

Prevažen pomen zadobé odrtine tedaj, ako se nahajajo v obližji ustja dihal⁹⁾ in njihovih potov, osobito če so podobne vtisku od nohtov ali konopca. Ako bi se našli na mrliču na sprednjem delu vratu v obližji dušnika¹⁰⁾ ali sapnika polukrožni vtiski od nohtov ali take odrtine, ne bode po največ težko takoj odločno izreči se o načinu smrti; še tako neznatne odrtine na rokah smatrati je treba večinoma kot posledice poskušene obrambe.

Odrtine, katere navadno samo iz početka iz vlasožilic¹¹⁾ krvavé, prevlečejo se kmalu s plastjo vlaknastega¹²⁾ izcedka¹³⁾, ki se na zraku v kratkem v krasto posuši. Ker se vlasožilice usnjaste kože najprvo po smrti skrčijo, razumno je, da je krvavenje iz teh žilic mnogo neznatnejše, ako je odrtina nastala že po smrti.

1) *Hautabschürfungen, Excoriationen.*

2) *Blutunterlaufung.*

3) *Quetschwunde.*

4) *Centralnervensystem.*

5) *Continuität.*

6) *tangential.*

7) *Epidermis.*

8) *Lederhaut.*

9) *Oeffnung oder Mündung der Athmungsorgane.*

10) *Luftröhre.*

11) *Capillargefäße.*

12) *fibrinös, faserstoffhaltig.*

13) *Exsudat.*

Takoj po smrti so take odrtine kakor na živem truplu vlažne. Na zraku se pa v kratkem usnjasto (kakor usnje) posušé¹⁾, tako da ni mogoče po barvi in zunanji podobi razločiti, ali so nastale po smrti ali pred smrtjo. Treba je torej v takih slučajih v kožo in v mečje vrezati, da se vidi, ali se nahaja podpluta kri v mezdri²⁾.

b) Tako pridemo do krvnih podpluteb, katere so pomeljive, α) ker značijo mesto, na katero je sila vplivala in β), ker razjasné, kakor gori omenjeno, večkrat važno vprašanje o času storjene poškodbe (ali na živem ali mrtvem truplu).

Krvne podplutbe nastanejo posebno lahko na mestih, katera imajo trdno podlogo ali pa tedaj, kadar se je rahloba po sunku ali udarcu prizadetih tkanin³⁾ povejšala bila vsled prejšnje bolezni. Tako je znano, da na glavi posebno lahko nastanejo podplutbe; tako vemo, da pri otrocih dostikrat vsled neznatnih udarcev neprimerno večje buške (rogovi) naraščajo nego pri odraslih. Istotako provzročijo pri starih ljudeh, pri katerih je žilje⁴⁾ vsled utrdbe⁵⁾ krhko, neznatne zunanje sile obširne podplutbe.

Razume se ob sebi, da je razširjenje krvne podplutbe odvisno tudi od žilovitosti⁶⁾ prizadetega mesta, dalje tudi od tega, je li bila žila privodnica ali odvodnica⁷⁾ prizadeta, in splošno tudi od kakovosti prizadetega pletiva⁸⁾, ako je namreč rahel ali bolj gost pletež.

Podplutbe v poglavni koži⁹⁾ so navadno mnogo manj razširjene, nego one v rahli spojevini¹⁰⁾ med poglavno suhožilko¹¹⁾ in pokostnico¹²⁾; istotako je razumno dostikrat ne-

1) *lederartig vertrocknet.*

2) *Unterhautzellgewebe.*

3) *Gewebe.*

4) *Gefäßsystem.*

5) *Verhärtung, atheromatöse Entartung.*

6) *Gefäßreichthum.*

7) *Vene und Arterie.*

8) *Gewebe, tudi Zellgewebe.*

9) *Kopfhaut.*

10) *Bindegewebe.*

11) *galea aponeurotica, Selmenhaube des Schädels, suhožilni del mišice oglavnice.*

12) *Beinhaut.*

primerno razširjenje podpluteb v trepalnicah, v modniku¹⁾ in v sramnih sklopnicah²⁾.

Iz početka se kažejo podplutbe na koži kot omejene, zamodrele ali modrordeče pege³⁾, katere, če niso posebno razširjene, v kratkem postanejo modrosivkaste, potem zelene, slednjič žolte ter potem celo izginejo.

Prememba barve je posledica razpada krvnih telesec⁴⁾ v deloma brezlično⁵⁾, rjavkasto in zelenkasto, deloma kristalinično barvilo⁶⁾.

Kakor sem že omenil, imajo podplutbe za sodnega zdravnika zaradi tega poseben pomen, ker mu omogočijo odločno odgovoriti na vprašanje, je li poškodba nastala na živem ali stoprav na mrtvem truplu. V prvem slučaju našla se bode vedno na pre-rezu⁷⁾ rahlo sesedena⁸⁾ v obližje izstopivša kri, drugače pa navadno samo precejena⁹⁾ krvasta¹⁰⁾ (rdečkasta, krvna) siratka¹¹⁾.

Ker se podplutbe lahko zamenjajo s krvno usedo pri mrličih¹²⁾ ali pa s pegami, nastalimi vsled nasrkane¹³⁾ krvi, treba je neobhodno v dvomnih slučajih vrezati v mečje.

c) Zmečkanine. Kakovost rane, nastale s topim ali toporobotim orodjem, odvisna je od merí, v kateri je orodje zadelo dotično površino. Ako je orodje zadelo površino v navpični meri, nastanejo zmečkane rane (zmečkanine). Tu je mogoče, da je orodje v istini kožo prebilo, mogoče pa tudi, da se je vsled hipnega udarca koža sama raztrgala v gotovi meri. Če je pa bilo dotično mesto trupla zadeto od strani ali pa, da je orodje raz

1) *Hodensack* -- *Hode*, modo (*gen. moda*), *penis cum testiculis*.

2) *labia pudenda*, *Schamlippen*.

3) *Fleck* — *Streifen*, *proga*.

4) *Blutkörperchen*.

5) *amorph*.

6) *Farbstoff*.

7) *Durchschnitt*, *Durchschnittsfläche*.

8) *geronnen*.

9) *transsudiert*.

10) *blutiggefärbt*.

11) *Blutserum*, *krvna siratka*.

12) *Leichenhypostase*.

13) *imbibiert*.

površje zdrsnilo, nastanejo raztrgane, klapaste (cunjaste) rane¹⁾.

Obtolčene (zmečkane, strte) rane in ravno tako raztrgane lahko je spoznati po nepravilni obliki, po zmečkanih (obtolčenih, strtih, vtisnenih), navadno zelo izpodmletih²⁾, nazobčkanih robovih, kateri so večkrat več ali manj podpluti s krvjo; kakor so robovi, zmečkano je tudi dno (temelj) takih ran. Na mestih, koder je koža zelo napeta ali kjer je trdna podloga, pripeti se lahko, da tudi udarec z bolj tankim, topim orodjem (n. pr. s palico) provzroči rano, katere na prvi hip ni razločiti od rane, prizadete z rezalnim ali sploh ostrim orodjem. Le-té rane nahajajo se posebno na glavi in potem na goleni³⁾ nad golenico⁴⁾, torej sploh na mestih s trdno podlogo. Razloček teh ran (razpoklin⁵⁾ od vreznin in sploh od ran, provzročenih z rezljivim orodjem je ta, da se zadnje vedno bolj zožujejo proti globini, da je dno gladko, kar pač nikdar ni pri razpoklinah. Tu je dno zmečkano, in skoraj vedno je najti v globočini rane gredje⁶⁾ neraztrganega mečja⁷⁾, osobito žilic, katere vsled izredne prožnosti prestanejo udarec in tako liki brv spajajo spodnje robove rane. Vedno so tudi uprav robovi rane vsaj nekoliko odrgneni ob skrajnjem robu, in njih obližje je s krvjo podpluto.

Raztrgane in obtolčene rane ozdravé le redko kdaj, ne da bi se gnojile; navadno se rana zamladí⁸⁾, zrni⁹⁾ in stoprv potem obraste. Take brazgotine, obrasleki ali obrunki¹⁰⁾ so navadno nepravilni, zvlačni¹¹⁾ in na podlogo priraščeni, dostikrat nastane potem takozvana narastica¹²⁾. Vzrok tej nepravilnosti je ta, ker pri razširjenih zmečkaninah vsaj robovi rane

¹⁾ *Lappenwunde.*

²⁾ *unterwühlt, unterminiert*

³⁾ *Unterschenkel.*

⁴⁾ *Schienbein.*

⁵⁾ *Risswunde.*

⁶⁾ *Balkenwerk.*

⁷⁾ *Weichtheile.*

⁸⁾ *auffrischen.*

⁹⁾ *granulieren.*

¹⁰⁾ *Narbe.*

¹¹⁾ *constringierend.*

¹²⁾ *falsche Narbe, Cheloides.*

večkrat postanejo sneti ljavi¹⁾ (smetljavi) in večkrat se tudi prisadé.

Zmečkaninam prištevamo tudi ugriznine²⁾, katerih robovi so itak podpluti in kažejo vtiske zob, da je iz teh vtiskov samih spoznati na prvi hip, kako je nastala poškodba.

d) Pretresenje osrednjega živčevja, to je možjanov in hrbtenjače³⁾, razmotravalo se bode pozneje, kadar bodemo govorili o posameznih telesnih delih.

e) Raztrganje drobovja morejo provzročiti navadno samo hipoma vplivajoče, izredno velike sile. Jetra, kot zelo velik, krhek in krvnat⁴⁾ ustroj, raztrgajo ali vsaj natrgajo se največkrat. Zelo krhka je tudi slezena⁵⁾ (vranica) in tudi ta raztrga se zelo lahko, posebno, ako je vsled mrzlice, legarja ali akutnih (hudih) nalezljivih bolezni zelo nabrekna⁶⁾, treba včasih malo moči, in raztrga se. Čreva redko kedaj počijo, ker so zelo prožna. Drugače je pri kilavih ljudeh, osobito ako je kila⁷⁾ zadržena ali vsaj tako stisnena, da se čreva ne morejo udarcu umakniti v trebušno duplino; tu zadostuje neznamen sunek, da čreva razpočijo, in za tem navadno nastane smrtno nevarno vnetje trebušne mre-nice⁸⁾.

Kila se imenuje vsak izstop črev po naravno že pripravljenih prehodih, in razločujemo navadno: kilo v dimljah⁹⁾ (dimeljno kilo), kilo v bedru¹⁰⁾ (bedrno kilo) in kilo v popku¹¹⁾ (popkovno kilo). Prva in zadnja more dostikrat zadobiti ogromno

¹⁾ *brandig, gangrenös*, snetljiv; *Brand*, gnili prisad, smetljaj; *fäulnisbrand, septische Gaugrüu*, gnilež; *trockener Brand*, trohlež; *jauchiger Brand*, grizlica (*phagedaena*); *Brand, mortificatio*, smetljicavost.

²⁾ *Bisswunde*.

³⁾ *Rückenmark, Rückgrat*, hrbtenica.

⁴⁾ *blutreich*.

⁵⁾ *Milz*.

⁶⁾ *aufgeschwollen*.

⁷⁾ *Leibschaden*, vred.

⁸⁾ *Bauchfell*.

⁹⁾ *Leistenbruch, Leiste*, dimlje: *Leistengegend*, dimlje *pl*; *Leistendrüsengeschwulst*, otok žlez v dimljah; *eingeklemmter Leistenbr.*, zadržena dimeljna kila; *Leistenband*, dimeljna vez; *Leistencanal*, dim. prehod ali cev; *Leistenring*, dimeljni krožec.

¹⁰⁾ *Schenkelbruch*.

¹¹⁾ *Nabelbruch*.

velikost, tako da večina črev izstopi v modnik ali sramne sklopnice, oziroma pod zelo raztegneno kožo nad popkom. Natrgani žlezasti ustroji se večkrat tudi zacelijo, in to velja osobito o malih zaderah na površji jeter.

Omeniti je še, da mnogokrat nastanejo ogromne zmečkanine notranjih ustrojev, ne da bi se na koži našle najmanjše posledice vplivajoče sile.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Posojilo ali „*datio in solutum*“? Kako je tolmačiti § 113. in 118. obč. sod. r.? Zahtev notarskega akta po zakonu s 25. julija 1871, št. 76. drž. zak.

O. R. toži R. Sch-a zaradi plačila 100 gld., in trdi se v tožbi tole: Toženec je potrdil v svojeročno pisanem in podpisanem dolžnem pismu z dne 1. januarja 1881, da je prejel od tožiteljeve žene, prejšnje lastnice trgovske firme Ch. Sch., 100 gld. gotovine kot posojilo. On sicer pravi v dolžnem pismu, da jej prepušča v njeno izločljivo last ob enem imenovano obleko, perilo in obutal namesto plačila; tega pa ni res prepustil, marveč vzel je vse s seboj, ko je šel od nje, in ni se torej zvršila „*datio in solutum*“. Vsled odstopnega pisma z dne 17. aprila 1887 prišla je ta tirjatev v last tožiteljevo.

Okrajno sodišče v Sl. Gr. je razsodilo, da je toženec dolžan plačati tožitelju zahtevanih 100 gld. s prip., ako priseže tožiteljeva prostovoljna posrednica Ch. R., da nista ona in toženec 1882. ali 1883. leta poračunila vse mej seboj in da nista takrat poravnala vseh tirjatev drug proti drugemu.

Razlogi:

Preudariti je treba najprej, je li upravičen toženčev ugovor, da ne more biti posojilna pogodba pravna podstava tej tožbi, in da je torej napačen navedeni pravni naslov tožbe. V dolžnem pismu z dne 1. januarja 1881 je potrdil toženec, da je trgovski firmi Ch. Sch. resnično